

BÖLÜM 8

Erken Çocukluk Döneminde Sosyoduygusal Gelişim

Ayşegül GÜNER ALGAN¹

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE DUYGULAR VE BENLİK GELİŞİMİ

Erken çocuklukta artan bilişsel beceriler ve sosyal ilişkilerle bireylerin duygusal gelişiminde de birtakım değişimler gözlenmektedir. Çocukların diğerlerini algılama becerileri arttıkça yaşlıları ile olan ilişkileri karmaşıklaşır, içinde bulunduğu kültürü anlamaya ve bu sosyal yapının ondan birtakım taleplerde bulunduğunu algılamaya başlar. Burada karşılıklı bir ilişki söz konusudur. Çocuğun artan sosyalliğiyle beraber hem duyguları gelişir hem de deneyimlemeye başladığı duygular sosyal ilişkilerini şekillendirme açısından önem kazanır (Lewis, 2008).

Öz farkındalık becerisinin gelişimiyle beraber çocuklarda öz bilinç duyguları da görülmeye başlamaktadır. İki yaşının sonlarında öz farkındalık gelişmiştir, dolayısıyla okul öncesi dönemi çocuklarının öz bilinç duyguları net bir şekilde gözlemlenebilmektedir. Öz bilinç duyguları, utanma, suçluluk ve gurur şeklindedir ve ortaya çıkmaları için bireyin bağımsız bir benliğe sahip olduğunu fark etmesi bununla beraber diğerlerinin de onları değerlendiren bağımsız bir düşünce yapısına sahip olduğunu algılayabilmek gerekir (Sarni, 2008). Bundan yola çıkarak kendinle gurur duyan dört yaşında bir çocuk yaptığı eylemin çevresindekiler tarafından beğenilen ve kabul gören bir içeriğe sahip olduğunun farkındadır, utanma ve suçluluk bunun tam tersi duygular olsa da bilişsel olarak aynı becerileri gerektirmektedir. Çocukların yakın çevresinin, özellikle de ebeveynlerin çocukla ilgili yaptıkları değerlendirme ve atıflar çocuğun benlik algısı gelişirken önemli bir etkenlerdir. Çocuk bir kendinle ilgili bir referans olarak en yakınındaki yetişkini kullanır, değerli olma, başarı, sevilme ya da kabul görme ile ilgili tarifini bu referanslara dayanarak oluşturur. Toplumsal değer ve yargılar da burada önemlidir, çocuk bu baskıyı net bir şekilde

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Altınbaş Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, aysegul.algan@altinbas.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-3150-1313

KAYNAKLAR

- Ainsworth, D. S. M., Blehar, M. C., Waters Ve E., Wall, S., (1978), Paterns of attachment:A psychological study of strange situation, Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates Inc.
- Baumrind, D. (1966). Effects of Authoritative Parental Control on Child Behavior, *Child Development*, 37(4), 887-907.
- Baumrind, D., & Black, A. E. (1967). Socialization practices associated with dimensions of competence in preschool boys and girls. *Child Development*, 38(2), 291-327. <https://doi.org/10.2307/1127295>
- Baumrind, D., Larzelere, R. E., & Cowan, P. A. (2002). Ordinary physical punishment: Is it harmful? Comment on Gershoff (2002). *Psychological Bulletin*, 128(4), 580-589. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.128.4.580>
- Cole PM, Martin SE, Dennis TA. Emotion regulation as a scientific construct: methodological challenges and directions for child development research. *Child Dev.* 2004 Mar-Apr;75(2):317-33. doi: 10.1111/j.1467-8624.2004.00673.x. PMID: 15056186.
- Chao, R. K., (2000). The Parenting of Immigrant Chinese and European American Mothers. *Journal of Applied Developmental Psychology* .J APPLIED DEV PSYCHOLOGY, 21. 233-248. 10.1016/S0193-3973(99)00037-4.
- Chao, R. K., (1994). Beyond Parental Control and Authoritarian Parenting Style: Understanding Chinese Parenting through the Cultural Notion of Training. *Child Development Volume65, Issue4,Pages 1111-1119.*
- Cyr, M., Pasalich, D.S., McMahon, R.J. *et al.* The Longitudinal Link Between Parenting and Child Aggression: The Moderating Effect of Attachment Security. *Child Psychiatry Hum Dev* 45, 555-564 (2014). <https://doi.org/10.1007/s10578-013-0424-4>
- Darling, N., & Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological Bulletin*, 113(3), 487-496. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.113.3.487>
- Eisenberg, N., Chang L., Ma Y., Huang X., (2009) Relations of parenting style to Chinesechildren's effortful control, ego resilience, and maladjustment *Development and Psychopathology* 21, 455-477.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis*. New York: Norton
- Erikson, E. H. (1982). *The life cycle completed*. New York: Norton.
- Fivush, R., Bohanek, J. G., & Duke, M. (2008). The intergenerational self: Subjective perspective and family history. In F. Sani (Ed.), *Self continuity: Individual and collective perspectives* (pp. 131-143). Psychology Press.
- Glaser, D. (2000), Child Abuse and Neglect and the Brain—A Review. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 41: 97-116. <https://doi.org/10.1111/1469-7610.00551>
- Gunnar MR, Fisher PA; Early Experience, Stress, and Prevention Network. Bringing basic research on early experience and stress neurobiology to bear on preventive interventions for neglected and maltreated children. *Dev Psychopathol.* 2006 Summer;18(3):651-77. PMID: 17152395.
- Harter, S. (2012). *The construction of the self: Developmental and sociocultural foundations* (2nd ed.). The Guilford Press.
- Pons, F., Harris, P. L., de Rosnay, M., (2004). Emotion comprehension between 3 and 11 years: Developmental periods and hierarchical organization. *European Journal of Developmental Psychology*, 1, 127-152. doi: 10.1080/17405620344000022.
- Lewis, M. (2008). The Emerge of Human Emotions. M Lewis, J. M. Haviland-Jones ve L. F. Barret (Ed), *Handbook of emotions*. New York: Guilford Press.
- Lippe A., Eilertsen D. E., Hartmann E., ve Kille'n K., (2010) The role of maternal attachment in children's attachment and cognitive executive functioning: A preliminary study *Attachment & Human Development* Vol. 12, No. 5, 429-444.

- Maccoby, E. E., & Martin, J. A. (1983). Socialization in the Context of the Family: Parent-Child Interaction. In P. H. Mussen, & E. M. Hetherington (Eds.), *Handbook of Child Psychology: Vol. 4. Socialization, Personality, and Social Development* (pp. 1-101). New York: Wiley.
- Martins, E. C., Soares, I., Martins, C., Tereno, S., & Osório, A. (2012). Can we identify emotion over-regulation in infancy? Associations with avoidant attachment, dyadic emotional interaction and temperament. *Infant and Child Development*, 21(6), 579–595. <https://doi.org/10.1002/icd.1760>
- Knox, M., (2010) On Hitting Children:A Review of Corporal Punishment in theUnited States National Association of Pediatric Nurse Practitioners. Published by Elsevier doi:10.1016/j.pedhc.2009.03.001.
- Gunnar M. R., Fisher P. A., (2006) Bringing basic research on early experience and stress neurobiology to bear on preventive interventions for neglected and maltreated children *Development and Psychopathology* 18 651–677.
- Ojibara, R., (2024) Parenting styles and the development of socio-emotional regulation skills in preschool children. *Journal of Psychometric Research*, 2(2), 40-51.
- Reder P, Duncan S., Lucey C., (2003). What Principles Guide Parenting Assessments? *Studies in the Assessment of Parenting*.
- Saarni, C. (2008). The interface of emotional development with social context. In M. Lewis, J. M. Haviland-Jones, & L. F. Barrett (Eds.), *Handbook of emotions* (3rd ed., pp. 332–347). The Guilford Press.
- Struge, (2003). What Principles Guide Parenting Assessments? *Studies in the Assessment of Parenting*.
- Thompson, R. A. (1991). Emotional regulation and emotional development. *Educational Psychology Review*, 3(4), 269–307. <https://doi.org/10.1007/BF01319934>
- Vrantsidis D.M, Clark C. A.C., Volk A., Wakschlag L. S.,Espy K.A., Wiebe S. A., (2021). Exploring the interplay of dopaminergic genotype and parental behavior in relation to executive function in early childhood. *Development and Psychopathology* , Volume 35 , Issue 3 .
- Zahedan Z. Z., Rezaee R., Yazdani Z., Bagheri S., Nabeiei P., (2016). The influence of parenting style on academic achievement and career path. *Journal of Advances in Medical Education & Professionalism* , Vol 4, No 3.